

A Magyarországi Evangélikus Egyház vezetősége úgy döntött, hogy 2012-t Túrmezei Erzsébet (1912–2000) költő, műfordító, diakonissza, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület főnökasszonya (1989–2000) emlékévéként hirdeti meg.

TÚRMEZEI ERZSÉBET – a Diakonissza

Túrmezei Erzsébet nevével először akkor találkoztam, amikor ifjúkoromban (1979-ben) a budavári iratterjesztésben árultam az *Emberré lettél, hogy ember legyek* című frissen megjelent kötetét. Valami titokzatosság vette körül műveit. „Sokáig nem jelenhettek meg a versei” - mondták többen, akik megvették a kötetet. Ez így is volt, hiszen akkor már több mint tíz év telt el az 1968-ban püspöki „ellenőrzéssel” megjelent *Így leszel áldás* című kötet megjelenése óta. Talán ezért volt, hogy új kötetét pillanatok alatt elkapkodták.

Erzsébet testvért idős korában ismerhettem meg személyesen, lelkészi szolgálatom kezdetén. Akkor már a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület főnökasszonya volt. Első találkozásunk emléke most is elevenen él bennem, kedves, mosolygós arca most is előttem van. Akkor még nem lakott az anyaházban, feleségemmel a Karácsony Sándor utcai otthonában látogattuk meg. Akkor kaptuk tőle - természetesen dedikálva - az *Őszből tavaszba* kötetének akkor megjelent új kiadását és a *Csodát virágozik* a jelen című válogatást. Akkor még nem sejtettem, hogy életem fontos feladata előtt állok.¹ A diakonissza testvérek közötti szolgálatban személyében egy olyan testvért ismertem meg, aki nagyon határozott, mondhatnám, „kemény” ember volt.

„Nem ismert tréfát” az Isten szolgálatában, amit nagyon komolyan vett, és ezt várta másoktól is. Tanítványaitól is min-

dig számon kérte az elvégzett feladatokat, de ezt mindig nagy szeretettel tette.

Kereső ember volt. Kereste Isten akaratát. Közös imaalkalmakkor imádsága

mindig így kezdődött: „Igen, Atyám...” Ő mindig igent mondott Ura akaratára, elfogadta azt. A szolgálat volt számára az élet, mindig kereste annak lehetőségeit, kezdetben középiskolai tanárként, majd később a Fébé által szervezett népfőiskolai tanfolyamok vezetőjeként. A szolgálati lehetőségek keresésének gyümölcseit találjuk nemcsak verseiben, de a gyermekeknek írt kis szindarabjaiban, jeleneteiben is. Ezek a keresztyén élet minden területét átfogják: a nagy ünnepektől kezdve a hétköznapi események kínálta szolgálati lehetőségekig. A reformáció jelentősége is hangsúlyt kap néhány jelenetében.

Amikor a diakonissza testvérek megválasztották főnökasszonynak, akkor sem uralkodni akart. Szolgált közöttük áhitatokkal is. Amíg tehetette, naponként benézett a diakonisszák szobájába, pásztorolta őket. Számon tartotta a betegeket, gyengélkedőket, akiket a szenvedésük idején az igével bátorított és erősített. Fontos volt számára a közösség, a közösségi élet, mai kifejezéssel élve: közösségépítő volt. Az Úrra tekintő testvérek, a diakonisszák közösségét építette, akik egész életüket az

¹ Erzsébet testvér halála után a Fébé választmánya megbízott hagyatékának rendezésével.

Isten ügyének szentelték, és végezték az olykor nehéz, ámde nagyon szép szolgálataikat.

Túrmezei Erzsébet munkássága a költészetében teljessé vált ki. Verseivel is Istenre mutatott, szeretetteljes szolgálata bízott akkor is, amikor még csak gépírásban terjedhettek költeményei. Mondanivalójának summája lehetne a már említett, 1979-ben megjelent kötetének címe: *Emberré lettél, hogy ember legyek*. A Jézusra mutató, a benne kapott csodálatos ajándék, a megváltás öröme, Isten csodálatos teremtettsége, annak a Teremtőt dicsőítő gazdagsága tárul az olvasó elé, ami szolgálata indító. Az *Íme az Ember – Ecce Homo* szonettek egyikében vallja:

Nyomodba lépek én is és megyek.

Azért jöttél, hogy életem legyen,
bővülő és gazdag életem.

Emberré lettél, hogy ember legyek!

Ezen az úton járt, a nehézségek, próbatételek ellenére is, amikor „fejteni” kellett a testvéruhá, amikor nehéz idők jártak, de megértette Ura biztató szavát, és hittel vallotta, hogy „Most élni - küldetés!” - ez a címe az 1984-ben megjelent kötetének is. Abban jelent meg Wartburgi szonettek összefoglaló címmel három, Lutherrel kapcsolatos szonettje: a Wartburgi vallatás, a Wartburgi rózsák és a Kérdések a Luther-szobában. Ez utóbbiban Luthert Madách falanszterének kazánfűtőjéhez hasonlítja:

Madách falanszterének „kazánfűtője”,
mondd,

Hogyan fűtöttél, hogyan hevítettél, amikor Wartburg „György lovagja” lettél, s az erdő csendje hűs ölére vont?

Wittenberg és Worms mögött maradt.
Tételek, viták... elhagyott világod...
Mondd, hogyan szívtad tovább a lángot a kényszerű csend órái alatt?

Nézem szobád vén tölgyfaasztalát.
Rajta nyitottan vaskos bibliád.
Míg a wartburgi csendben fordítottad,

tűzet szíttattál vele szüntelen.
Szent tűzével a Lélek volt jelen!
Isten Lelke! - S a lángok fellobogtak.

Ezek a lángok terjedtek aztán tovább egész Európában.

Jelentősek a műfordításai is. A rá jellemző, hitbeli dolgok iránti érzékenységgel hallotta meg a német versek mondani valóját, és adta vissza azokat magyarul, de fordított angolból is. Jó barátság fűzte Anna Maija Raittilához, a finn költőnőhöz, aki Erzsébet testvér verseit finnre fordította és meg is jelentette egy kötetben.

Költő, műfordító, tanár, diakonissza főnőkasszony volt Erzsébet testvér, de mindezek fölött Ura akaratát kereső, üzenetét hirdető szolga. Kereste Isten akaratát, szolgált, ahová Ura éppen állította: tanárként gyermekek között, diakonissza főnőkasszonyként testvérei között, vagy éppen a gyülekezetekben, ahová elhívták őt, sőt még napjainkban is Istenre mutat - a különféle gyülekezeti alkalmakon elhangzó versein keresztül.

Születésének centenáriumi évfordulóján tisztelettel és szeretettel emlékezünk rá.

Herzog Csaba

Evangélikus Hittud. Egyetem Könyvtára

Forrás: Evangélikus Naptár a 2012. évre

[fel.szerk. Kendeh-Kirchknopf Péter].

Budapest : Luther, 2011. p. 101-104

